

essee

„Eelnõu Delfi moodi”

Annotatsioon

Sõnavabadus või siis maine kahjustamine? Lühike mõtteavaldus uuest vastuvõetavast seaduseelnõust ”...,et ohjeldada neid kommentaatoreid, kes internetis vaenu ja viha külvates mürgitavad kogu ühiskonna infovälja.” Delfi (27. oktoober 2005 7:57).

Näib nagu Eesti oleks paranoiaide käes vaevlev vabariik, kus kardetakse kaamera ja diktofoniga inimesi ja kus veebikaamera kodus kasutamise eest võib oodata pikem jutuajamine kaistepolitseiametnikega. Oma arvamust avaldanud inimesed võivad oma sõnakasutuse eest lihtsalt rahast ilma jääda. Kas Eestist on saamas riik, kus inimesed peavad kartma, et neid pidevalt jälgitakse ja nende tegevusel sima peal hoitakse? Ning kas igal õhtul enne magama minemist pead oma päeva silme eest läbi laskma otsimaks võimalikke kohtukutseid?

1. november 2005 kell 12:49 avaldas internetiväljaanne Delfi artikli „Eelnõu lihtsustab leimajate püüdmist“, kus tutvustatakse justiitsministeeriumi plaani koostada seadusemuudatus, mis kergendaks anonüümsete internetikommentaatoite ja solvajate tabamist kui needsamad kommentaatorid on kedagi solvanud või vaenu õhutanud. Mul õnnestus ka lugeda antud eelnõu seletuskirja (http://eoigus.just.ee/?act=dok&subact=1&DOK_W=113656). Eelnõu järgi muudetakse olemasolevat seadusandlust nii, et oleks võimalik saada andmeid üksikute sideseansside kohta kohustab side- ja kommunikatsiooniteenuste pakkujatelt aga seda info olemasolul.

Paistab, et siinkohal on tegemist olukorraga, kus enesele jalga tulistanu järsku avastab, et jahipüüsi asemel õhupüüsi kasutamine oleks olnud kavalam ja odavam. Tunnistavad ju eelnõu autorid põhimõtteliselt oma seletuskirjaga, et olemasolevad seadused on kirjutatud liiga „head“ ja kaitsevad liialt isiku puutumatus. Oli ju jälitustegevuse seadus oma iseloomult lihtkodaniku niiöelda nuhkimise eest kaitsev seadus, kuid nüüd kui viiakse sisse plaanitavad muudatused, lõdvendatakse seadust jällegi nii, et seni vabana tundunud keskkond muutub täielikult. Ei tehta kellelgi kohustuseks pidada salvestusi toimunu kohta, kuid siiski, üksikpäringute abil on võimalik palju erinevat infot koguda.

Paljud on arvanud erinevates foorumites (<http://foorum.hinnavaatlus.ee/viewtopic.php?t=212700>) ja kommentaarides, et tegemist ei ole mitte tegeliku probleemiga, vaid niiöelda libaprobleemiga mis on „pastakast välja imetud“. Paratamatult nõustun siinkohal semiootiku ja riigikogu liikme Mihhail Lotmani seisukohaga, et minister Rein Lang üritab internetis kommenteerimist seadusega piirates korvata oma lühinägelikkust teistes Eesti elu puudutavates juriidilistes probleemides (<http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/article.php?id=11493056>).

Mul omal on olnud juhus, kus minu hallatavast arvutivõrgust saadeti laimava sisuga kuulutus ühte populaarsesse võrguväljaandesse. Kuna sarnaste toimingute kohta eraldi mingeid salvestusi ei tehta ja kogu võrgu liikluse jälgimuseks polnud seni ka veel põhjust, ei õnnestunud süüdlast ametlikult tuvastada. Kuna midagi tõestada ei õnnestunud, pääses kirjutise ülesriputanu ametlikest sanktsioonidest. Sarnane olukord tekitab kannatajal ilmselt piisavalt viha ja solvumist, et pastakas pihku võtta ja seaduseelnõu jaoks paar rida paberile panna.

Mis juhtub siis, kui solvatud ja korra haiget saanud isik satub seadusloomega tegelema? Nii nimetatud „Delfi eelnõu“ puhul tundub, et eelnõu autorid võtavad teemat kuidagi liialt isiklikult. See aga omakorda loob kahtluse, et kedagi autorite lähikonnast või koguni neid endid on ohjeldamatult sõimatud või laimatud internetikeskkonnas. Milleks solvuda

jõuetu sõimu peale pealegi kui see on anonüümne!? Anonüümne kirjutis on ju läbi aegade rämpsu hulka kuulunud ja enne ei saa ühest kirjutisest midagi asjaliku kui seda pole oma nimega kinnitatud.

Siinkohal teen ettepaneku, et peale seadusemuudatuse jõustumist tuleks algselt algatada uus seaduseelnõu, kus võetaks vastutusele avalikesse käimlatesse lööklausete ja roppuste sodijad (puhas leim ju). Seadus peaks määrama ka kohustusliku monitooringu süsteemi välikäimlatesse (IP aadressi peab ju olema võimalik kindlaks teha) tjah ja ära ei tohiks ka unustada karikaturiste, sest ka nemad võivad kedagi solvata.